

Комлик Н. Ю.,

викладач кафедри романо-германської філології
ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”,
м. Полтава, Україна
nataly-off@i.ua
<https://orcid.org/0000-0002-3083-8328>

ДИФЕРЕНЦІЙНІ ОЗНАКИ СУРЯДНОСТІ

Сурядність у мовознавстві розглядають як один із видів синтаксичного зв'язку поруч із підрядністю та предикативністю. В 11-томному „Словникові української мови” подано таке тлумачення сурядності: „Синтаксичний зв'язок між рівноцінними з погляду граматики елементами; протилежне підрядність” (Білодід, 1970 – 1980, Т. 9, с. 885). Воно, на нашу думку, є досить загальним, позаяк усебічно не розкриває суті поняття, не вирізняє його диференційних ознак.

Проблема визначення статусу сурядності, опису її формально-граматичних та семантико-синтаксичних ознак була предметом наукових студій багатьох мовознавців. У російській лінгвістиці цьому питанню присвячені праці В. Виноградова, Ф. Буслаєва, П. Фортунатова, О. Шахматова, О. Пешковського, О. Петерсона, В. Белошапкової, Н. Шведової, В. Бабайцевої, О. Сиротиніної та інших учених. В україністиці його важливі аспекти розглядали І. Вихованець, Г. Удовиченко, О. Мельничук, П. Дудик, М. Мірченко, К. Городенська, В. Барчук, Г. Глушкова, С. Алексєєва, М. Степаненко, Ч. Шаосюн, Н. Рула та інші лінгвісти.

Спроби початкового успішного дослідження сурядності знаходимо в роботі М. Осадци „Грамматика російської мови” (1862 р.). Учений послуговується терміном „рівнорядність” і зазначає, що синтаксичні рівнорядні відношення є такими, за яких „кожне положення стоїть для себе, незалежно від другого” (Осадца, 1862, с. 248). Отже, науковець вирізняє одну з основних ознак сурядності – незалежність компонентів. У вітчизняному мовознавстві подібні думки представлені в „Граматиці руської мови” С. Смаль-Стоцького та Ф. Гартнера (1914). Ці автори аналізують речення, поєднані „однорядно” та „різнорідно”: „Коли ж два речення головні так з собою сполучені, що ні одно з них не є членом другого, то такі речення є собі рівнорядні” (Смаль-Стоцький & Гартнер, 1914, с. 114).

Упродовж XX – XXI ст. мовознавці, інтерпретуючи сурядність, звертають увагу на різні складники її неоднорідної природи, порівнюють сурядність із підрядністю (В. Бабайцева) чи протиставляють їй (Г. Глушкова). Нерідко вчені беруть до уваги лише окремі грані

досліджуваного питання. Сучасна лінгвістика потребує всебічного розгляду сурядності, причому з урахуванням її формально-граматичних і семантико-синтаксичних особливостей.

Мета статті – проаналізувати історію трактування категорії сурядності з погляду діахронії та синхронії, установити її диференційні ознаки, їхній взаємозв'язок.

Одним із перших, хто ґрунтовно з'ясував механізм сурядності, був російський мовознавець О. Пешковський. Його праця „Существует ли в русском языке сочинение и подчинение предложений?” стала своєрідним протестом проти поглядів М. Петерсона, який заперечував відмінність між сурядністю та підрядністю, й послугувала основою для розділу про гіпотаксис і паратаксис у складному реченні в книзі „Русский синтаксис в научном освещении” (перше видання – 1914 рік). О. Пешковський, покликаючись на М. Петерсона, зазначає: „Загальна критика системи синтаксису М. Петерсона переконала мене в тому, що сумніви його в реальному існуванні паратаксису й гіпотаксису також не виправдовуються даними мов, як і сумніви в існуванні узгодження та керування слів, речення, як формально-граматичної величини, членів речення тощо. До того ж, я переконався, що всі ці сумніви тісно пов'язані між собою й базовані всі на одному основному сумніві... М. Петерсон руйнує всю будову сучасного синтаксису” (Пешковський, 1959, с.132, 133). О. Пешковський зробив спробу розрізнення гіпотаксису й паратаксису, чим і визначив сутність сурядності та підрядності. Він наголошував на існуванні двох типів синтаксичних відношень усередині речення: 1) підрядний, який схарактеризовано як „непаралельний, необопільний, несиметричний, незворотний, односторонній, односпрямований...” (Пешковський, 1959, с. 137); 2) сурядний, який є „паралельний, обопільний, симетричний, зворотний, взаємосторонній, взаємспрямований...” [там само].

Цей учений чітко ідентифікував основні ознаки сурядності: 1) зворотність компонентів, тоді як перестановка предикативних частин у складнопідрядній конструкції зі збереженням місця сполучника і зі збереженням семантики речення неможлива; 2) сполучники між частинами, поєднаними сурядним зв'язком, не належать ні до однієї з них і займають інтерпозицію; 3) можливість повторів сполучників (і – і, або – або, чи – чи, ні – ні), що не є характерним для підрядних сполучників; 4) сурядність може поєднувати компоненти як складного, так і простого речення, тоді як для підрядних сполучників найчастотнішим є вживання у складних конструкціях; 5) для частин, поєднаних сурядним зв'язком, неможлива інтерпозиція (Пешковський, 1959). Отже, мовознавець вирізняє основні характерні риси сурядності, чітко протиставляючи їй підрядність.

У сучасній лінгвістиці набула поширення думка, що бінарна опозиція між сурядністю та підрядністю є умовною, оскільки часто не охоплює всього різноманіття синтаксичних зв'язків. Так, Г. Глушкова зазначає, що важко визначити межі між сурядністю та підрядністю, тому що „...сурядність і підрядність не виключають одна одну, а наявність

перехідних площин між сурядністю і підрядністю свідчить про неповне протиставлення цих категорій” (Глушкова, 1998, с. 13). У мові справді можна спостерегти стирання граней між сурядними та підрядними конструкціями, позаяк один і той самий сполучник здатний виражати синкретизм. К. Городенська в монографії „Сполучники української літературної мови”, розглядаючи формально-синтаксичну диференціацію сполучників, виокремлює клас сполучників сурядності-підрядності та підрядності-сурядності, для яких „властиві водночас ознаки граматичної нерівноправності / рівноправності, на підставі чого такі сполучники вважають виразниками синкретичного зв'язку” (Городенська, 2010, с.42).

В українському мовознавстві вагомих вклад у дослідження сурядності зробив І. Вихованець. Він розглядає сурядність як один із видів синтаксичного зв'язку поряд із предикативністю та підрядністю, зазначаючи, що синтаксичні зв'язки корелюють із семантико-синтаксичними відношеннями та „формально їх виявляють” (Вихованець, 1993, с. 17). Три типи зв'язку (предикативний, сурядний, підрядний), які виділяє вчений, протиставляються один одному „відповідно за ознаками взаємозалежності, односпрямованої залежності й відсутності залежності” (Вихованець, 1993, с. 22). На думку вченого, вони різняться й засобами вираження: предикативний зв'язок – форми слова, підрядний – форми слова, підрядні сполучники та сполучні слова, сурядний – сурядні сполучники. Сурядний зв'язок лише „поширює просте речення через уведення до його складу членів, однорідних у формально-синтаксичному плані уже з наявними головними та другорядними членами речення” (Вихованець, 1993, с. 31). Наголошено й на тому, що сурядний зв'язок не виявляє обмеження речення й найповніше демонструє незалежність його компонентів, тобто рівноправність. Іншою важливою рисою сурядності є її відкритість / закритість. Відкритий тип зв'язку теоретично допускає необмежену кількість компонентів, а закритий – відповідно обмежену (Вихованець, 1993) (див. також: (Дудик, 1998).

На нашу думку, заслуговує особливої уваги погляд на проблему сурядності В. Бабайцевої. Дослідниця порівнює сурядність із підрядністю й водночас наголошує, що ці два види синтаксичного зв'язку не лише протиставляються один одному, а й дуже тісно пов'язані між собою. Їхнє існування зумовлене передусім мовним ізоморфізмом. До основних характеристик сурядності уналежнено такі: 1) рівноправність компонентів; 2) наявність формальної й семантичної рівноправності / нерівноправності; 3) належність компонентів до однієї частини мови (вияв сурядності у словосполученні), здатність їх співвідноситися з різними частинами мови (вияв сурядності у складі речення); 4) відкритий і закритий тип зв'язку між компонентами, об'єднаними відношеннями сурядності (Бабайцева, 2010).

Традиційні погляди на сурядність змінили новаційні підходи. Так, С. Алексеева досліджує сурядність у системі синтагматики та парадигматики. На її думку, „протилежність синтагматики і парадигматики, з одного боку, та їхня взаємопов'язаність, з іншого,

трохи подібні до відношень сурядності й підрядності, які протиставляються в основних виявах і перетинаються у периферійних” (Алексеева, 1999, с. 182–183). Сурядним конструкціям, уточнює свої розмисли дослідниця, покликаючись на О. Киклевича, „властиві реакції синтагматичного характеру”, а в основі „сурядності лежить перетворення парадигматичних відношень слів у лексиці в синтагматичні зв’язки компонентів сурядної конструкції, що є різновидом синтагми й відповідає критеріям членування та цілісності” (Киклевич, 1983, с. 6–7). У контексті цього цікаву думку висловлює Є. Троїцький, який говорить, що у процесі творення речень сурядність і підрядність виконують рівноправні ролі, але в різних сферах: за допомогою сурядності відбувається вибір слова – парадигматика, а за допомогою підрядності здійснюється взаємне розташування слів – синтагматика (Троїцький, 1984). С. Алексеева дотримується погляду про те, що сурядність, представлена в реченні різними сурядними конструкціями, належить до системи синтагматичних відношень: „Виділення сурядної синтагми і визначення її як функціональної або однорідної опертя передусім на синтаксичну однофункціональність або значеннєву однорідність компонентів, співвідносних з однорідними членами. Проте сурядний зв’язок у простому ускладненому реченні не обмежений однорідними членами, а СК не тотожна сурядній синтагмі, бо являє собою синтагматичну єдність різних за будовою та зв’язками синтагм” (Алексеева, 1999, с. 182–183). Що ж до парадигматики, то вона проявляється лише в процесі творення речення, у процесі вибору з чинних у мові множин необхідних для сурядної конструкції елементів.

Типологічний аспект сурядності розглядає В. Барчук, вияскравлюючи атомарну природу речення. На його думку, сурядний зв’язок виникає внаслідок паратактичних відношень між синтаксичними компонентами: „сурядний зв’язок – це вільне поєднання незалежних предикативних компонентів на основі паратактичних відношень; це зв’язок складних речень та їхніх дериватів – сурядних сполучень слів” (Барчук, 2015, с. 15). Ключова ознака сурядності – вияв єднального граматичного значення синтаксичної конструкції. „сурядний зв’язок творить первинну форму молекулярних речень, яка експлікує єдність подій і фактів” (Барчук, 2015, с. 15). Отже, сурядний зв’язок – спосіб поєднання незалежних предикативних компонентів на основі паратактичних відношень для експлікування єднального значення. Зауважено й те, що семантика складносурядних речень не може вийти за межі єднальності, але з іншого боку, „усі модифікації значень сурядних конструкцій спиратимуться на єднальну семантику та репрезентуватимуть її типологічні варіанти” [там само]. Основою буття сурядного зв’язку, на думку В. Барчука, крім кореляції (тип сурядного зв’язку в сполученнях слів, що виражений функціонально-семантичною єдністю компонентів у формі порівняння), на якій акцентують й інші мовознавці, є також і співвіднесення (форма сурядного зв’язку в сполученнях слів, виражена функціонально-семантичною єдністю

компонентів; функціонально-семантична єдність, детермінована спільним категоріальним значенням).

Нові підходи до розгляду природи сурядності знаходимо в новітніх студіях. Їхні автори не відкидають традиційне її тлумачення, але й не вважають його універсальним, загальноприйнятим. Так, у формальних синтаксичних теоріях аналізовану дефініцію подано у структурних термінах: „якщо дві клаузули X та Y не вкладаються одна в іншу і при цьому є безпосередніми складниками третьої клаузули Z, то відношення між X та Y є сурядним, а Z є складносурядною клаузулою” (Тестелець, 2001, с. 256). Прихильники семантичного підходу (А. Манн, М. Хаспельман) вважають, що ключовими у сурядності є семантичні чинники. Зокрема, М. Хаспельман до сурядних зараховує такі синтаксичні конструкції, у яких дві чи більше одиниці одного типу об'єднуються в одну складнішу одиницю і зберігають ті самі семантичні відношення з іншими оточуючими елементами” (Хаспельман, 2007).

На окрему увагу заслуговують праці з досліджуваної проблеми, що входять до сфери комунікативної лінгвістики. Відповідно до комунікативно-прагматичного підходу сурядність вирізнено лише на рівні речення, оскільки поняття комунікативної структури пов'язують передусім із цією синтаксичною одиницею. У складносурядному реченні кожній клаузулі відповідає своя ілюктивна сила, тоді як у складнопідрядному реченні одна із клаузул позбавлена цієї сили (Cristofaro, 2003).

Вияв сурядності на синтаксичному рівні – питання, що й досі залишається одним із найбільш дискусійних. Вітчизняні та зарубіжні науковці по-різному розв'язують цю проблему. Одні з них (Н. Шведова, О. Скобликова, В. Белошاپкова, Н. Валгіна, В. Сухомлин, М. Прокопович, Г. Удовиченко, А. Грищенко, С. Алексеева та ін.) дотримується концепції В. Виноградова, відповідно до якої сурядність не може реалізуватися у словосполученні, і розглядають форми її актуалізації на рівні речення. Інші дослідники (Л. Булаховський, О. Гвоздева, П. Кузнецова, І. Вихованець, В. Бабайцева, О. Мельничук, Б. Кулик, П. Дудик, М. Степаненко, К. Городенська та ін.) заявляють про функціонування в мові сурядних словосполучень: „Немає підстав для того, щоб до словосполучень відносити лише конструкції з якимсь певним характером синтаксичного зв'язку, – наприклад, з підрядним, – і не враховувати словосполучень із сурядним типом зв'язку, які в такому разі взагалі не знаходять собі місця в системі синтаксичної науки” (Мельничук, 1972, с. 39). На нашу думку, пропонується точка зору є переконливою, хоч і потребує подальшого обґрунтування, головню семантичного.

Отже, сурядність – це лінгвістична категорія, яка, співвідносячись із синтагматикою, проявляє себе на рівні синтаксичного зв'язку, що забезпечує відносну формально-граматичну рівноправність компонентів та збереження їхньої значеннєвої самостійності. До основних диференційних рис розглядаваної категорії слід уналежнити відносну граматичну самостійність компонентів, їхню рівноправність та взаємозумовленість, наявність відкритого / закритого зв'язку, форми

координації та співвіднесення, вираження єднального значення з його типологічною варіативністю, можливість повторюваності сполучників, відсутність інтерпозиції, наявність ілокутивної сили кожного компонента (ідеться про комунікативний рівень).

Перспективи дослідження вбачаємо в системному аналізі категорії сурядності на морфологічному, синтаксичному, семантичному та комунікативному рівнях.

Список використаної літератури

- 1. Словник** української мови: в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970 – 1980. Т. 9. С. 855.
- 2. Осадца М.** Грамматика русского языка. Львов: в печатни Института Ставропигийского, 1862. 288 с.
- 3. Смаль-Стоцький С., Гартнер Ф.** Грамматика руської мови. Вид. 3-е, переробл. Відень: Накладом власним, 1914. 202 с.
- 4. Пешковский А. М.** Избранные труды / подгот. к печ., вступ. ст. и коммент. И. А. Василенко и И. Р. Палей. Москва: Учпедгиз, 1959. 252 с.
- 5. Глушкова Г. М.** Структурно-семантичні типи сурядності: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Дніпропетровськ, 1998. 184 с.
- 6. Городенська К. Г.** Сполучники української літературної мови: монографія. Київ: Інститут української мови; Вид. дім Дмитра Бураго, 2010. 208 с.
- 7. Вихованець І. Р.** Грамматика української мови. Синтаксис: підручник. Київ: Либідь, 1993. 368 с.
- 8. Дудик П. С.** Словосполучення в українській літературній мові. Київ, 1998. 136 с.
- 9. Приходько А. М.** Складносурядне речення німецької мови в формально-граматичному аспекті. *Вісник Запорізького державного університету*. 2002. № 1. С. 116 – 125.
- 10. Бабайцева В. В.** Избранное. 2005–2010: Сборник научных и научно-методических статей / под ред. д-ра филол. наук проф. К. Э. Штайн. Москва – Ставрополь: Изд-во СГУ, 2010. 400 с.
- 11. Українська мова.** Енциклопедія / Ред. кол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін. Київ: Укр. енциклопедія імені М. П. Бажана, 2000. 820 с.
- 12. Алексеєва С. Г.** Сурядність у системі синтагматичних і парасинтагматичних відношень. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови: Збірник наукових праць*. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 1999. С. 182 – 185.
- 13. Киклевич А. К.** Типология сочинительной связи в славянских языках: (На материале простого предложения в польском и русском языках): автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.01. Минск, 1983. 20 с.
- 14. Троицкий Е. Ф.** О неполной противопоставленности сочинения и подчинения. *Синтаксические отношения в предложении и тексте*. Иваново, 1984. С. 58 – 63.
- 15. Барчук В. М.** Сурядність: типологічний аспект. *Мовознавство*. 2015. №5. С. 13 – 20.
- 16. Тестелец Я. Г.** Введение в общий синтаксис. Москва, 2001. 798 с.
- 17. Haspelmath M.** Coordination Shopen T. (Ed.) *Language typology and syntactic description*, vol. 2. Cambridge, 2007. 489 с.

- 18. Cristofaro S.** Subordination. Oxford University Press, 2003. 376 с.
19. Мельничук О. С. Словосполучення. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис. Київ, 1972. 516 с.

References

- 1. Bilodid, I. K.** (Eds.). Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 t. [Dictionary of the Ukrainian language in 11 v.]. (1970 – 1980). (Vols. 9), (pp. 855). Kyiv: Naykova dymka [in Ukrainian]. **2. Osadca, M.** (1862). Grammatika russkogo yazyka [Grammar of the Russian language]. Lviv: Izdatel'stvo Stavropigijskogo Instituta [in Russian]. **3. Smal-Stotskyi, S.** & Gartner, F. (1914). Hramatyka ruskoj movy [Grammar of Russian language]. Vyd. 3-e, pererobl. Vienna: Own circulation [in Ukrainian]. **4. Peshkovskij, A. M.** (1952). Izbrannye trudy [Selected works] (ed. I. A. Vasilenko, I. R. Paley). Moskva: Uchpedgiz [in Russian]. **5. Hlushkova, H. M.** (1998). Strukturno-semantychni typy suriadnosti [Structural and semantic types of coordination]. *Candidate's thesis*. Dnipropetrovsk [in Ukrainian]. **6. Horodenska, K. H.** (2010). Spoluchnyky ukrainskoi literaturnoi movy: monohrafiia [Conjunctions of the Ukrainian literary language: monograph]. Kyiv: Instytut ukrainskoi movy; Vyd. dim Dmytra Buraho [in Ukrainian]. **7. Vykhovanets, I. R.** (1993). Hramatyka ukrainskoi movy. Syntaksys [Grammar of the Ukrainian language. Syntax]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian]. **8. Dudyk, P. S.** (1998). Slovospoluchennia v ukrainskii literaturnii movi [Wordcombination in the Ukrainian literary language]. Kyiv [in Ukrainian]. **9. Prykhodko A. M.** (2002). Skladnosuriadne rechennia nimetskoj movy v formalno-hramatychnomu aspekti [The compound sentence of the German language in the formal-grammatical aspect]. *Visnyk Zaporizkoho derzhavnoho universytetu – Bulletin of Zaporizhzhia State University*, 1, 116-125 [in Ukrainian]. **10. Babajceva, V. V.** (2010). Izbrannoe. 2005 – 2010: sbornik nauchnyh i nauchno-metodicheskikh statej [Selected works. 2005 – 2010: collection of scientific and scientific-methodical articles] (ed. K. E. Shtajn). Moskva – Stavropol: SGU [in Russian]. **11. Rusanivskyi, V. M.,** Taranenko, O. O. & Ziabliuk, M. P. (Eds.). (2000). Ukrainska mova. Entsyklopediia [Ukrainian. Encyclopedia]. Kyiv: Ukr. Entsyklopediia imeni M. P. Bazhana [in Ukrainian]. **12. Alekseieva, S. H.** (1999). Suriadnist u systemi syntahmatychnykh i parasyntahmatychnykh vidnoshen [Coordination in the system of syntagmatic and parasyntagmatic relations]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 10. Problemy hramatyky i leksykologii ukrainskoi movy: Zbirnyk naukovykh prats – Scientific journal of Drahomanov national pedagogical university. Series 10. Problems of grammar and lexicology of the Ukrainian language: Collection of scientific works*. Kyiv: Drahomanov NPU (pp. 182 – 185) [in Ukrainian]. **13. Kiklevich, A. K.** (1983). Tipologiya sochinitel'noj svyazi v slavyanskih yazykah: (Na materiale prostogo predlozheniya v pol'skom i russkom yazykah) [Typology of coordinated connection in Slavic languages: based on the material of the simple sentence in Polish and Russian]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Minsk [in Russian].

14. Troickij, E. F. (1984). O nepolnoj protivopostavlennosti sochineniya i podchineniya [About incomplete opposition of coordination and subordination]. *Sintaksicheskie otnosheniya v predlozhenii i tekste – Syntactic relations in the Sentence and text*. Ivanovo [in Russian]. **15. Barchuk, V. M.** (2015). Suriadnist: typologichnyi aspekt [Coordination: typological aspect]. *Movoznavstvo – Linguistics*, 5, 13-20 [in Ukrainian]. **16. Testelec, Ya. G.** (2001). Vvedenie v obshchij sintaksis [Introduction to general syntax]. Moskva [in Russian]. **17. Haspelmath, M.** (2007). Coordination. *Language typology and syntactic description. (Vol. 2)*. Cambridge [in English]. **18. Cristofaro, S.** (2003). Subordination. Oxford University Press [in English]. **19. Melnychuk, O. S.** Slovospoluchennia [Combination of words]. *Suchasna ukrainska literaturna mova: Syntaksys – Modern Ukrainian literary language. Syntax*. Kyiv [in Ukrainian].

Комлик Н. Ю. Диференційні ознаки сурядності

У статті проаналізовано та систематизовано різні погляди вітчизняних і зарубіжних лінгвістів на категорію сурядності, зроблено спробу характеристики її з погляду формально-граматичного, семантико-синтаксичного, типологічного та комунікативного. Запропоновано власну дефініцію сурядності, відповідно до якої вона являє собою лінгвістичну категорію, що співвідноситься із синтагматикою, зберігає семантичну автономність на конститuentному рівні, експлікується на рівні синтаксичного зв'язку, що забезпечує відносну формально-граматичну рівноправність компонентів. Розглянуто сурядність у співвіднесенні із синтагматикою та парадигматикою, визначено позиціонування цієї категорії на комунікативно-прагматичному рівні. Висвітлено дискусійне питання про функціонування сурядності в реченні та словосполученні. Визначено основні диференційні ознаки сурядності: відносна граматична самостійність компонентів, рівноправність їх та взаємозумовленість, наявність відкритого / закритого зв'язку, форма координації та співвіднесення, вираження єднального значення з його типологічною варіативністю, можливість повторюваності сполучників, відсутність інтерпозиції, наявність ілюктивної сили кожного компонента на комунікативному рівні.

Ключові слова: сурядність, підрядність, рівнорядність, парадигматика, синтагматика, відкритість / закритість, координація, співвіднесення.

Комлык Н. Ю. Дифференциальные признаки сочинения

В статье проанализированы и систематизированы различные взгляды отечественных и зарубежных лингвистов на категорию сочинения, сделана попытка охарактеризовать ее с точки зрения формально-грамматического, типологического, семантико-синтаксического и коммуникативного подходов. Предложено собственную дефиницию сочинения, в соответствии с которой она представляет собой лингвистическую категорию, которая, соотносясь с синтагматикой,

проявляет себя на уровне синтаксической связи, которая обеспечивает относительное формально-грамматическое равноправие компонентов и сохранения их семантической самостоятельности. Рассмотрено сочинение в соотнесении с синтагматикой и парадигматикой, определено позиционирование этой категории на коммуникативно-прагматическом уровне. Освещены дискуссионные вопросы о функционировании сочинения в предложении и словосочетании. Определены главные признаки этой категории, такие как: относительная грамматическая самостоятельность компонентов, их равноправие и взаимообусловленность, наличие открытой / закрытой связи, форма координации и соотнесения, выражение связующего значения его типологической вариативностью, возможность повторяемости союзов, отсутствие интерпозиции, на коммуникативном уровне наличие иллокутивной силы каждого компонента. Предложено собственное видение основных проблемных вопросов, связанных с природой и функционированием сочинения.

Ключевые слова: открытость / закрытость, координация, подчинение, парадигматика, равнорядность, соотнесения, сочинение.

Komlyk N. Y. The differential features of coordination

The article analyzes and systematizes the different views of domestic and foreign linguists on the category of coordination. An attempt has been made to characterize it in terms of formal-grammatical, semantic-syntactic, typological and communicative approaches. We proposed our own definition of coordination – a linguistic category, which, when correlated with syntagmatics, manifests itself at the level of syntactic connection, which ensures the relative formal and grammatical equality of the components and the preservation of their semantic independence. Coordination in relation to syntagmatics and paradigmatics has been considered, and the positioning of this category at the communicative-pragmatic level also has been determined. The debatable issue is the functioning of coordination in sentences and phrases. We made an attempt to identify the main features of coordination, such as: relative grammatical independence of components, their equality and interdependence, the presence of open / closed connection, form of coordination and correlation, expression of connecting meaning with its typological variability, possibility of repeatability of connectors, lack of interposition, at communicative level the presence of illocutionary force of each component. Our own vision of the main problematic issues related to the nature and functioning of harmony has been offered.

Key words: openness / closedness, coordination, subordination, paradigmatics, equality correlation.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2020 р.

Стаття прийнята до друку 20.10.2020 р.

Рецензент – д. філ. н., проф. М. І. Степаненко